

Kinnekulle skatten

Jonas Wollin(1692 – 1778) var en synnerligen nitisk och skicklig borgmästare i Mariestad, men också mycket intresserad av historia och fornminnen. För att koppla av från sitt stillasittande arbete inköpte han en bondgård i Forshem och därifrån gjorde han täta utflykter upp på Kinnekulle.

Där kunde han ofta ses gräva i jorden efter fornminnen och på Medelplana storäng hade han turen att göra flera små fynd. Då satte han spadar och hackor i händerna på traktens drängar och de hittade i gravrösen på ängen brons- och silverföremål, brända ben och hästtänder.

Senare tiders arkeologer har tidsbestämt fynden till Karolingisk tid, d v s till 800- talet, och konstaterat att det mest värdefulla var ett silverbeslag med vackra växtornament. Det hade ett kors på baksidan och har en gång hört till ett bälte eller en tygel. Ett annat spektakulärt fynd var ett stort bronsspänne, också det från tidig vikingatid. Bägge föremålen anses vara tillverkade i Västeuropa och har säkert varit värdefulla gravgåvor till en man eller kvinna i Medelplana, som under sin levnad haft stor makt och anseende.

Wollin var också intresserad av muntliga berättelser och en av dem han hörde och skrev ned handlade om en försvunnen silverskatt. I Medelplana fanns i början av 1600-talet en kyrkoherde som hette Johan Grotte(eller Grodt). Wollin berättar, att den gode kyrkoherden av rädsla för det nyss utbrutna kriget med Danmark själv grävde ned allt kyrkans silver på en hemlig och säker plats. Danskarna hade bränt och plundrat Skara 1588 och då också rövat allt värdefullt från traktens kyrkor.

När Grotte 1611 från sin predikstol läste upp kungörelsen om det nyss utbrutna kriget, ansåg han att det var en klok

försiktighetsåtgärd att gömma undan kyrkans silver. En mörk natt, med spaden över axeln och lyst av en flämtande talgdank begav han sig därför till en liten bäck vid prästgårdstorpet Kollängen och grävde där i skydd av mörkret en stor grop, lade ned allt socknens silver i den och täckte noga över gömstället. Det var säkert klokt handlat, för det dröjde inte länge innan danskarna än en gång trängt upp i Västergötland, bränt Skara och satt eld på Ågårdens säteri och kyrkorna i Uvered och Friel. Men till Kinnekulle kom de inte.

Lidköpingsborna hade under flera dagar skräckslagna iakttagit brandröken från danskarnas härjningar och därför övergivit sin stad och satt sig i säkerhet ute på landsbygden. Danska spanare rapporterade detta till den danske kungen Kristian IV och enligt en mycket osäker tradition vågade han därför rida in i den öde staden, ensam och utan väpnad eskort. I Lidköping såg han först inte en levande människa, men efter en stunds letande lär han ha träffat på en gammal gumma, som glömts kvar i sin stuga vid Limtorget och hon bjöd kungen på surt öl och torrt bröd. Innan han red iväg avslöjade kungen vem han var och efter detta kungliga besök kom gummans stuga i folkhumorn att kallas "Slottet" och görs ibland så än i dag.

Kriget som börjat 1611 kallas i historieböckerna för Kalmarkriget, det tog slut 1613 och västgötarna fick då återigen börja bygga upp sina nedbrända kyrkor och hus, hämta hem sin boskap från skogarna och gräva upp sina dyrbarheter från deras gömställen..

I Medelplana var man dock bekymrad, kyrkoherde Grotte hade dött strax efter det att han grävt ned socknens silver och ingen visste var han gömt det. Ett envist rykte pekade ut den lilla bäcken vid Kollängstorpet som en trolig skattgömma och i flera år sågs pålitliga män, utsedda av sockenstämman, gräva där i dagsljus; dock utan resultat. Men det rapporterades också att inte fullt ut lika betrodda män, utsedda av sig själva, i skydd av mörkret väl så ivrigt sökt efter silvret. Men inte heller de hade lyckan med sig, silvret vilar därför

än idag tryggt på det ställe som salig kyrkoherden Johan Grotte med all rätt ansåg säkert. Försök på 1970-talet att med metalldetektor hitta skatten har inte heller givit något resultat.

Under århundradena efter Kalmarkriget skänktes nytt silver till kyrkan i Medelplana, bl. a en silverkanna, en kalk, en patén, en oblatask och två ljusstakar. Men vid ett inbrott i kyrkan någon gång omkring 1820 stals alla dessa silverföremål och kom aldrig till rätta. Den indelte knekten Alm, som omkring 1850 bodde på soldattorpet Kuragebacken under Råbäck, hävdade dock att de var nedgrävda någonstans i skogen ovanför Trolmens hamn, i den s k Trollkätten.

Alm tjänstgjorde under en tid som vaktkonstapel vid Karlstens fästning i Marstrand och där hade en livstidsfånge erkänt för honom att det var han som gjort inbrott i Medelplana kyrka och tagit kyrksilvret. Han avslöjade också var han grävt ned det. Men inte heller denna silverskatt har påträffats trots många ihärdiga försök att finna den. Kanske är bägge traditionerna från Medelplana typiska folksagor utan trovärdighet. Men ibland innehåller även sägner en kärna av sanning och kanske kan modern laserteknik eller andra nya tekniska påfund i en framtid hjälpa till att leta reda på de bägge silverskatterna från Medelplana kyrka.

191 views